

Cursusbeschrijving jaar 2

Studiejaar 2025-2026

Voorwoord

In dit overzicht van het tweede cursusjaar wordt een serie vakken aangeboden. Er is gekozen om voort te bouwen op het fundament dat in het eerste basisjaar is gelegd. De nadruk zal nu vooral liggen op de achtergrond en de liturgie van de verschillende sacramenten en de voorbereiding daarop. In dat laatste zal de catecheet in de toekomst wellicht ook een belangrijke taak gaan vervullen. Met name in de bijeenkomsten over de sacramentenvoorbereiding zal veel ruimte zijn voor interactie met de inleider die uit de praktijk komt en voor eigen inbreng van de student.

NB Alle cursisten volgen de in de linker kolommen beschreven modules. De modules in de rechter kolommen worden alleen gevolgd door de diakenkandidaten.

Module 1

Kennismaking met de rector

6 september 2025

Rector E. Rozeman

De ochtend staat in het teken van de kennismaking met de nieuwe rector, mr. E. Rozeman MA. Het proces van studie en vorming tot permanent diaken en catecheet is een weg waarop de rector een belangrijke rol speelt. Niet alleen als organisator, maar ook als inspirator, als motivator en als degene die uiteindelijk de beoordeling geeft.

Leiderschap in de Missionaire Parochie

6 september 2025

Drs. M. Spruit

De Missionaire Parochie is inmiddels een begrip in katholiek Nederland. Ook het Aartsbisdom Utrecht zet volop in op missionaire geloofsgemeenschappen. Vanuit de opdracht van Jezus om mensen tot zijn leerling te maken, zijn we geroepen om onszelf toe te rusten hieraan gehoor te geven. Niet alleen vraagt deze ontwikkeling om een verandering van cultuur en alles wat we altijd vanzelfsprekend vonden, het vraagt ook om mensen met visie die – samen met de pastoor – leiding willen geven aan de parochie. Wat dit betekent voor mensen die zich op vrijwillige basis inzetten voor hun gemeenschap zal duidelijk worden in deze module.

Module 1b

Theorie van de diaconie

20 september 2025

Drs. E. Hogema

Het kerkelijk spreken over diaconaat en diaconie heeft zijn wortels in het Nieuwe Testament. Vanuit het voorbeeld en de opdracht van Jezus zien we hoe de dienstbaarheid omgevormd wordt tot een basishouding voor iedere christen. In de loop van de eeuwen hebben christenen hun dienst jegens elkaar en de meest kwetsbaren telkens opnieuw vormgegeven in concrete activiteiten. Deze diaconie maakt ook deel uit van de kerntaken van de kerkgemeenschap. Deze module staat stil bij de theoretische achtergronden van de diaconie.

Geestelijke begeleiding geven

20 september 2025

Pastor P. van der Ven

De diaken gaat vanuit zijn ambt en functie ook in gesprek met mensen die hem in vertrouwen nemen. Hij begeleidt hen op hun geloofsweg. Wat is geestelijke begeleiding en wat betekent het voor de diaken zelf om geestelijke begeleiding te geven? Over welke vaardigheden moet een geestelijk begeleider beschikken en wat is zijn rol precies? In deze module zal hierover nagedacht worden en zullen handvatten worden geboden.

Module 2

Sacramenten van doopsel en vormsel

4 oktober 2025

Pastoor P. Kuipers

Deze module is een kennismaking met de sacramenten van het doopsel en het vormsel, zowel voor kinderen als voor volwassenen. Er wordt aandacht besteed aan de historische ontwikkeling van de initiatiesacramenten. Vanuit de ritualen (officiële liturgische boeken) zal het verloop van de viering vervolgens worden besproken.

Vorbereiding op doopsel en vormsel

4 oktober 2025

Catecheet K. Hadida

De voorbereiding op de sacramenten van doopsel en vormsel is een belangrijke taak voor hen die catechese geven en voor degenen die medeverantwoordelijkheid zullen dragen voor de catechese in de parochie. Daarom zal een catecheet 'uit het veld' haar ervaringen met de studenten delen. Uiteraard is er uitgebreid gelegenheid om eigen ervaringen in te brengen.

Module 2b

Liturgie van het doopsel

25 oktober 2025

Pastoor P. Kuipers

De diakenstudent maakt nader kennis met de liturgie van het doopsel, zoals die in de ritualen van de Kerk is vastgelegd. Hierbij zal de meeste aandacht uitgaan naar de kinderdoop, maar ook het doopsel van volwassenen en de verschillende vormen van opname in de R.-K. Kerk zullen aan de orde komen.

Geloofscommunicatie

25 oktober 2025

Pastoor M. Meneses Santiago

We leven in een samenleving die steeds minder boodschap lijkt te hebben aan God en het Evangelie van zijn Zoon. We zijn getuige van een snelle ontkerkelijking en secularisering van onze tijdgenoten. Is het (nog) mogelijk God ter sprake te brengen in het publieke debat en bij de mensen van deze tijd? Hoe kunnen we mensen raken met de rijkdom van de Blijde Boodschap en hun laten merken dat het geloof in de Drie-ene God hun leven kan verrijken?

Module 3

Sacrament van het huwelijk

15 november 2025

Diaken A. van Boven

Deze module is een kennismaking met het sacrament van het huwelijk en de liturgie van de kerkelijke huwelijksviering. Hoewel steeds minder mensen zich melden voor een kerkelijk huwelijk is het belangrijk te weten wat de belangrijkste momenten zijn uit deze bijzondere viering.

Huwelijksvoorbereiding

15 november 2025

Diaken A. van Boven

Aan de kerkelijke huwelijksluiting gaat een tijd van voorbereiding vooraf. Deze bestaat in veel parochies uit één of meerdere avonden met enkele huwelijksparen gezamenlijk en een gesprek met de priester of diaken die zal assisteren in de huwelijksviering. In deze bijeenkomst wordt over de huwelijksvoorbereiding gesproken en worden voorbeelden gegeven. Ook is er ruimte voor eigen inbreng.

Module 3b

Huwelijksrecht

13 december 2025

Mgr. Th. Hoogenboom

Het huwelijksrecht van de katholieke Kerk is het meest besproken deel van het *Wetboek van Canoniek Recht*, dat in 1983 is verschenen. Het omvat de canones 1055-1165 van de codex. Deze artikelen zijn van een bijzonder belang voor allen die pastoraal werkzaam zijn en zich bezighouden met de huwelijksvoorbereiding.

De huwelijksverklaring

13 december 2025

Mgr. Th. Hoogenboom

Een belangrijk onderdeel van de huwelijksvoorbereiding, in het licht van het kerkelijk recht, is het invullen van de 'Status Liber' door de priester of diaken die bij het kerkelijk huwelijk zal assisteren. Deze 'Status Liber' is een formulier dat onderzoekt of de beide huwelijkspartners vrij zijn om een huwelijk met elkaar aan te gaan. Het moge duidelijk zijn dat de diaken moet weten hoe deze verklaring ingevuld dient te worden.

Module 4

Oecumene

24 januari 2026

Drs. G. van Dartel

In deze module wordt in grote lijnen de geschiedenis van de oecumenische beweging geschetst. Vanzelfsprekend wordt aandacht besteed aan de relatie van de R.-K. Kerk met deze beweging, met name in Nederland. Ook wordt stilgestaan bij hoe andere kerken en kerkgenootschappen in deze beweging staan en wat de huidige stand van zaken is.

Sacrament van Boete en Verzoening

24 januari 2026

Rector E. Rozeman

De sacramenten van Boete en Verzoening (de Biecht) worden wel een 'sacrament van genezing' genoemd. Het beoogt een geestelijke genezing. In toenemende mate ontstaat er openheid voor dit vergeten sacrament. Veel parochies kennen zogenoemde vieringen van barmhartigheid waarin de persoonlijke biecht een belangrijke plaats inneemt. Hoewel de priester de eigen en enige bedienaar van het sacrament is en het meestal in de privésfeer plaatsvindt, is het toch zinvol voor hen die een rol in het parochiepastoraat zullen vervullen, iets meer van deze sacramenten te weten.

Module 4b

Ziekenpastoraat

7 februari 2026

Pastoor R. den Hartog

Een belangrijk onderdeel van het persoonlijk pastoraat is de begeleiding van zieken en het bijstaan van nabestaanden, vooral direct na het overlijden van een familielid. De pastorale zorg voor zieken kent verschillende vormen en mogelijkheden, zo ook de manier waarop je als priester of diaken een rouwende familie terzijde staat. In deze module horen we praktijkervaringen en er is natuurlijk ook ruimte voor eigen inbreng.

Uitvaart

7 februari 2026

Pastoor R. den Hartog

Hoewel het in veel parochies in ons aartsbisdom inmiddels praktijk is dat toegeruste vrijwilligers voorgaan in kerkelijke uitvaarten, blijft deze taak toch tot het hart van het pastoraat van priester en diaken behoren. Welke mogelijkheden kent de Kerk als het gaat om het afscheid van overledenen en welke uitdagingen komen we daarbij tegen?

Module 5

Eucharistie

21 februari 2026

Rector E. Rozeman

Het sacrament van de Eucharistie wordt door het Tweede Vaticaans Concilie gezien als “bron en hoogtepunt van heel het christelijk leven” (*Lumen Gentium*, 11). Dat wil zeggen dat de viering van de Eucharistie het kloppend hart van het geloofsleven is, zowel voor de plaatselijke geloofsgemeenschap als voor iedere gelovige afzonderlijk. Het Aartsbisdom Utrecht kende in 2020 het Jaar van de Eucharistie. In deze module worden gekeken naar de historische, theologische en spirituele kanten van dit sacrament.

Voorbereiding Eerste Heilige Communie

21 februari 2026

Catecheet B. Oude Mulders

Parochies en geloofsgemeenschappen steken veel tijd en energie in de voorbereiding van kinderen op de Eerste Heilige Communie. Een jaarlijks terugkerend feest. Of misschien toch niet? Hoe ga je om met het feit dat veel kinderen en hun ouders bijna niets meer weten van de fundamentele uitgangspunten van het geloof? Welke manieren zijn er om kinderen en hun ouders voor te bereiden op hun eerste deelname aan het sacrament van de Eucharistie?

Module 5b

Viering van de Eucharistie:

Liturgie van het woord

7 maart 2026

Pastoor P. Kuipers

Vertrekkend vanuit het Romeins Missaal en de inleiding daarop maken we in deze module kennis met de Liturgie van het woord. We kijken naar de dialogale structuur en bestuderen daartoe elk onderdeel afzonderlijk. Daarnaast maken we kennis met de uitgangspunten voor het nieuwe leesrooster volgens het Tweede Vaticaans Concilie en de samenstelling van de voorbede.

Viering van de Eucharistie:

Liturgie van de Eucharistie

7 maart 2026

Pastoor P. Kuipers

In deze module leren we het tweede deel van de Eucharistieviering kennen: de liturgie van de Eucharistie. Behandeld wordt de ritus van de verschillende onderdelen hiervan, mede aan de hand van het Algemeen Statuut van het Romeins Missaal. Bijzondere aandacht zal worden geschonken aan het Eucharistisch gebed als het hart en hoogtepunt van elke Eucharistieviering.

Module 6

Inleiding moraaltheologie

18 april 2026

Willem Jacobus kardinaal Eijk

De moraaltheologie is een onderdeel van de systematische theologie dat in het opzicht van goed en kwaad, van menswaardig en mensenwaardig, in het licht van het geloof een christelijk antwoord tracht te geven in morele vraagstukken. Kardinaal Eijk, zelf moraaltheoloog, zal een inleiding op de moraaltheologie geven. Daarbij zullen principiële vragen naar goed en kwaad, maar ook heel concrete morele vraagstukken, aan de orde komen.

Sociale leer van de Katholieke Kerk

18 april 2026

Pastoor M. Meneses Santiago

Met de keuze van paus Leo XIV is ook opnieuw aandacht gekomen zijn voorganger paus Leo XIII. Het is ruim 130 jaar geleden dat deze de encycliek *Rerum Novarum* publiceerde, het begin van het moderne denken over de sociale leer, zeker in de Kerk, maar ook in de maatschappij. Tevens is het meer dan 60 jaar geleden dat de encycliek *Mater et Magistra* van de H. paus Johannes XXIII uitkwam en ook de sociale leer tot onderwerp heeft. Het uitgangspunt van de sociale leer van de Kerk is de mens die beeld is van God ("imago Dei"). Daaruit volgen de andere vertrekpunten als de waardigheid van de mens, de roeping van de mens, de roeping van de gemeenschap, de vrijheid als gave en opdracht.

Module 6b

Excursiedag Sant'Egidio Apeldoorn

9 mei 2026

In Apeldoorn is diaken Ronald Dashorst samen met zijn echtgenote betrokken bij Sant'Egidio, een beweging die zich inzet voor aandacht en hulp aan armen en kwetsbaren. De Gemeenschap van Sant'Egidio is in 1968 ontstaan op initiatief van Andrea Riccardi en een groepje medestudenten in Rome. In de loop der jaren is het een Gemeenschap geworden van mensen van elke leeftijd en uit elke situatie in meer dan 70 landen ter wereld, met bijzondere aandacht voor wie in de periferie leven. Wat hen bindt is de inspiratie van het Evangelie, de vriendschap met wie arm en kwetsbaar is en de inzet voor de vrede.

Module 7

Gedragcode Pastoraat

23 mei 2026

Mgr. Th. Hoogenboom

De Kerk als geloofsgemeenschap en als organisatie dient een voorbeeld van sociale veiligheid te zijn. De Gedragcode Pastoraat biedt een kader waarin die sociale veiligheid centraal staat en deze bevat concrete normen als handleiding voor behoorlijk gedrag in pastorale situaties. Het is de verantwoordelijkheid van degenen voor wie de Gedragcode geldt om in alle relaties waarin zij pastorale zorg verlenen alsmede in alle daaraan gerelateerde relaties duidelijke en juiste grenzen te stellen en te bewaren.

Vooruitblik jaar 3 – Presentatie stage en leerdoelen

23 mei 2026

Drs. E. Hogema

Vandaag zullen de cursisten worden geïnformeerd over de bedoeling van hun stage of project in het komende seizoen.

Module 7b

Stemgebruik en muzikale vorming

20 juni 2026

S. Roskamp

De diaken vervult een eigen taak in de liturgische vieringen. In deze vieringen neemt de zang een belangrijke plaats in. Het is dus waardevol als een diaken zijn stem goed weet te gebruiken, of dat nu in spreken of zingen is. Daarnaast zal worden gekeken naar het repertoire van liturgische muziek zodat de diaken op basis van kennis goede adviezen weet te geven aan koren of cantores.